

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION EXTRAORDINAIRE 1991-1992 (*)

21 FÉVRIER 1992

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 111 de la loi du
31 mars 1987 modifiant diverses
dispositions légales relatives à la
filiation**

**(Déposée par M. Simons
et Mme Vogels)**

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'enfant adopté par sa mère naturelle sous l'ancien régime cesse-t-il ipso facto d'être un enfant adoptif en vertu de la nouvelle loi sur la filiation?

1. Sous l'ancien régime de la filiation, la mère naturelle désireuse d'établir avec son enfant des liens aussi semblables que ceux qui découlent d'une filiation légitime, pouvait adopter son enfant. La loi favorisait une telle adoption puisqu'elle était possible dès l'âge de 21 ans.

2. Cette possibilité étant limitée à l'adoption simple, la filiation qui en découlait se distinguait de la filiation légitime, d'une part par l'absence de rétroactivité à la naissance, d'autre part par la limitation de la parenté adoptive aux liens entre la mère naturelle adoptive et son propre enfant (ainsi qu'aux descendants légitimes de ce dernier).

Les conséquences de cette deuxième restriction sont importantes tant sur le plan affectif que sur le plan successoral.

(*) Première session de la législature n° 48.

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1991-1992 (*)

21 FEBRUARI 1992

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van artikel 111 van de
wet van 31 maart 1987 tot wijziging
van een aantal bepalingen betreffende
de afstamming**

**(Ingediend door de heer Simons
en mevr. Vogels)**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Houdt een kind dat onder de vroegere regeling door zijn natuurlijke moeder werd geadopteerd, ipso facto op een adoptief kind te zijn krachtens de nieuwe wet betreffende de afstamming?

1. Onder de vroegere regeling van de afstamming kon een natuurlijke moeder die met haar kind dezelfde banden tot stand wenste te brengen als die welke uit een wettige afstamming voortvloeien, haar kind adopteren. De wet bevorderde een dergelijke adoptie, aangezien die vanaf de leeftijd van 21 jaar mogelijk was.

2. Daar die mogelijkheid beperkt bleef tot de gewone adoptie, verschilde de eruit voortvloeiende afstamming van de wettige afstamming, enerzijds door de afwezigheid van terugwerkende kracht tot aan de geboorte en anderzijds doordat de verwantschap door adoptie beperkt bleef tot de banden tussen de natuurlijke adoptiemoeder en haar eigen kind (alsmede tot de wettige afstammelingen van dat kind).

De gevolgen van die tweede beperking zijn zowel in affectief opzicht als op het vlak van de erfopvolging erg belangrijk.

(*) Eerste zitting van de legislatuur n° 48.

3. Actuellement, la nouvelle loi sur la filiation n'établit plus de distinction entre enfants légitimes et enfants naturels, hormis le cas des enfants incestueux.

Il en découle que l'adoption d'un enfant naturel par sa propre mère naturelle est devenue sans objet.

4. Qu'en est-il de la mère naturelle ayant adopté son enfant sous le régime antérieur?

Selon l'article 107 de la loi du 31 mars 1987, le nouveau régime de la loi est applicable également aux enfants nés avant l'entrée en vigueur de la loi et encore en vie à cette date, mais sans qu'il puisse en résulter aucun droit pour le passé.

Or, selon le nouvel article 312, § 1er, du Code civil, l'enfant a pour mère la personne indiquée dans l'acte de naissance.

De la combinaison de ces deux articles, le statut de l'enfant « naturel », non adopté par sa mère et même non reconnu par cette dernière est devenu identique à celui de l'enfant issu du mariage.

5. Par contre, l'enfant qui a été adopté par sa mère naturelle sous l'ancien régime ne bénéficie pas de l'amélioration de statut qui résulte de la nouvelle loi puisque la procédure d'adoption se termine par un jugement d'homologation à transcrire dans les registres de l'état civil.

Or, selon l'article 111 de la loi nouvelle sur la filiation, « la chose jugée sous l'empire du droit antérieur ne peut être remise en cause par application de la présente loi ».

6. Cette disposition transitoire aboutit à la situation paradoxale suivante qu'un enfant adopté sous l'ancien régime par sa mère naturelle désireuse d'améliorer son statut se retrouve dans une situation moins avantageuse que si sa mère s'était abstenue de prendre une telle initiative.

7. Afin de mettre fin à cette discrimination artificielle, nous proposons de modifier l'article 111 de la loi du 31 mars 1987.

H. SIMONS
M. VOGELS

3. De nieuwe wet betreffende de afstamming maakt, behoudens voor de in bloedschande verwekte kinderen, geen onderscheid meer tussen wettige en natuurlijke kinderen.

Daaruit volgt dat de adoptie van een natuurlijk kind door zijn eigen natuurlijke moeder overbodig geworden is.

4. Quid wanneer de natuurlijke moeder haar kind onder de vroegere regeling heeft geadopteerd?

Volgens artikel 107 van de wet van 31 maart 1987 is de nieuwe wettelijke regeling tevens van toepassing op de kinderen die zijn geboren vóór de inwerkingtreding van die wet en op dat ogenblik nog in leven zijn, zonder dat daaruit evenwel enig recht voor het verleden kan volgen.

Nu heeft het kind volgens het nieuwe artikel 312, § 1, van het Burgerlijk Wetboek als moeder de persoon die als zodanig in de akte van geboorte is vermeld.

Uit de samenhang van die beide artikelen volgt dat de rechtspositie van een « natuurlijk » kind dat door zijn moeder niet werd geadopteerd en door haar zelfs niet is erkend, precies dezelfde is geworden als die van een kind dat uit het huwelijk is geboren.

5. Het kind dat onder de vroegere regeling door zijn natuurlijke moeder werd geadopteerd, heeft daarentegen niet de verbeterde rechtspositie die uit de nieuwe wet voortvloeit, aangezien de adoptieprocedure wordt afgesloten met een homologatievonnis, dat in de registers van de burgerlijke stand moet worden overgeschreven.

Welnu, volgens artikel 111 van de nieuwe wet betreffende de afstamming « kunnen vonnissen gewezen krachtens het vroeger recht, niet in het geding worden gebracht door de toepassing van deze wet. »

6. Die overgangsbepaling heeft paradoxaal genoeg tot gevolg dat een kind dat onder de vroegere regeling werd geadopteerd door zijn natuurlijke moeder die zijn statuut wenste te verbeteren, een minder gunstig statuut krijgt dan wanneer de moeder van een dergelijk initiatief had afgezien.

7. Om aan die onnatuurlijke discriminatie een einde te maken stellen wij voor artikel 111 van de wet van 31 maart 1987 te wijzigen.

PROPOSITION DE LOI

Article unique

L'article 111 de la loi du 31 mars 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation est complété par l'alinéa suivant :

« L'alinéa premier n'est pas applicable aux décisions d'homologation d'adoption d'un enfant par sa mère naturelle prononcées avant l'entrée en vigueur de la présente loi. »

7 février 1992.

H. SIMONS
M. VOGELS

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Artikel 111 van de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming wordt aangevuld met het volgende lid :

« Het eerste lid is niet van toepassing op de beslissingen tot homologatie van de adoptie van een kind door zijn natuurlijke moeder, die vóór de inwerkingtreding van deze wet werden uitgesproken ».

7 februari 1992.